

FOAIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul Abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 5 fl. — cr.
" " " " pe 1/2 an . 2 " 50 "
" România și străinătate pe an . 14 franci
" " " " pe 1/2 an 7 "

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicațiunile oficiale, concurse,
edite etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până
la 150 de cuvinte, 3 fl., până la 200 de cu-
vinte, 4 fl., de aci în sus 5 fl.

Corespondințele se adresează redacțiunii
„FOAIA DIECESANĂ“;
eară banii de prenumerățiune și inserțiunii la
ADMINISTRAȚIA
Librăriei și Tipografiei diecesane în Caransebeș.

Congresul național bisericesc.

Ședința IX.

ținută în Sibiu la 10/22 Octomvrie.

Ședința se deschide la 9 oare înainte de amiază, se citește protocolul ședinței precedente și se autenticează.

Se prezintă obiectele:

Raportul consistoriului mitropolitan în obiectul înființării a două eparchii noi pe teritoriul provinciei mitropolitane. — Se transpune comisiunii organizatoare.

Biroul cu provocare la §-ul 24. al afacerilor interne raportează, că Aureliu Doboșan ales în cercul Brebu și Tit Hațeg ales în cercul Caransebeș nu și-au prezentat credenționalele și nici nu și-au justificat absența. — Se declară cercurile de vacante și se va dispune alegere la timpul seu.

La ordinea zilei se pune raportul comisiunii organizatoare, care prin raportorul seu P. Cosma raportează relativ la cererea sinodului archidieceșan înaintată la congres prin concludul consistoriului mitropolitan ddo 21. August a. c. Nr. 157. m. pentru a introduce modalități noi la alegerea deputaților preoțesci pentru sinoadele eparchiale și pentru congres, precum și la scrutinarea alegerilor mirenesce și comisiunea propune: considerând, că instituțiunea de colegii de scrutinii la alegerea deputaților din cler ar implica o alterare a §-lui 91. punctul d) din statutul organic, dar preste tot, fiind aceste chestiuni rezolvate deja în regulamentul de procedură la alegerea deputaților pentru congresul național-bisericesc, congresul nu primesce propunerea consistoriului mitropolitan.

Deputatul Ioan cav. de Pușcariu, propune ca motivarea din propunerea comisiunii, dar preste etc. până la bisericească, să se lase afară, ceea ce primindu-se se enunță ca conclud: — Considerând, că

instituțiunea de colegii scrutătoare la alegerea deputaților din cler învoalvă o alterare a §-lui 91. punct. d) din statutul organic procedura urmată până acum la alegerile în sinoadele eparchiale și în congres se susține intactă și pentru viitoriu.

Tot acea comisiune referează asupra raportului consistoriului mitropolitan Nr. 237. m. din 22. August 1889. relativ la spesele de călătorie ale asessorilor din acel consistoriu și la propunerea comisiunii se decide:

Congresul ia cu aprobare act de aceea, că consistoriul mitropolitan, ținând cont de ieftinirea călătoriei pe calea ferată prin introducerea tarifului de zone, încă în ședința sa din 22. August 1889. cu abaterere dela §-ul 12. al regulamentului afacerilor sale interne a decis, că spesele de călătorie ale asessorilor consistoriali să se rebonifice în suma lor efectivă pe calea ferată, ear pentru viitoriu, conform propunerii consistoriului decide, că §-ul 112. din regulamentul afacerilor interne ale consistoriului mitropolitan să se modifice în modul următoriu:

Cuvintele din șirul ultim „50 cr. de mil“ se înlocuesc cu cuvintele: „și anume spesele efective pe calea ferată clasa I. trenul accelerat unde este tren accelerat, și unde legătura imediată se poate face numai cu același.

Peste 10 zone se computa spre acoperirea altor spese de călătorie încă câte 2 zile de diurne, afară de zilele de prezentă.

Aceeași comisiune prin raportorul Nicolau Zigre referează asupra modificării propuse de consistoriul mitropolitan la §-ul 15. litera b) al regulamentului pentru parochii în ceea ce privește calificăciune concurenților la parochiile de clasa a II-a.

Deputatul Vasilie Dămian la propunerea comisiunii propue, ca încât pentru parochii de clasa I. să se adaugă „se primesce propunerea consistoriului mitropolitan cu aceea, că cuvintele „și examen de calificăciune cu calcul „distins“ să se înlocuescă cu:

„și examen de calificăciune cu calcul de cel puțin suficient.“

Deputatul Filaret Musta propune a se primi nemodificată propunerea consistoriului mitropolitan.

Punându-se la vot propunerile făcute, propunerea deputatului V. Dămian nu se primesce, se primesce propunerea comisiunii și se enunță ca conclud:

La parochiile de clasa a II-a pot concura acei preoți ori clerici absolvenți, cari după absolvarea cel puțin de 6 clase gimnasiale ori reale, sau după absolvarea de IV clase gimnasiale ori reale completate cu cursul întreg pedagogic și după terminarea științelor teologice în vre-unul din institutele dieceselor noastre, au susținut examenul de calificăciune preoțească cu succes „bun“.

Punctul e) din §-ul 15. al regulamentului față de propunerea consistoriului mitropolitan se susține în textul original.

Regulamentul pentru parochii modificat astfel se decide a se retipări și a se aclude la acest protocol.

Deputatul Dr. N. Oncu propune următorul adaus la concludul de sub Nrul precedent.

„Dispozițiunile de față nu se aplică la teologii absoluți și absolvenți. — Punându-se la vot, nu se primesce.

Tot raportorul de mai nainte referează asupra concludului sinodului archidiecesan, prin care s'au decretat transpunerea comunei bisericesci Augustin dela ppresbiteratul Treiscaunelor la ppbiteratul Cohalmului.

Congresul conform propunerii comisiunii decide: Aproabă anectarea comunei bisericesci Augustin din protopresbiteratul Treiscaunelor la al Cohalmului.

Raportorul de mai nainte relativ la propunerea consistoriului mitropolitan în obiectul măsurilor constrângătoare, proiectate de sinodul archidiecesan față de acei membri ai corporațiunilor noastre bisericesci, cari nu-și împlinesc datorințele, la care s'au angajat prin primirea mandatului, —

Congresul, cu delăturarea propunerii deputatului Cor. Bredicean, ca să se ceară mai întâu și voturile consistoarelor eparchiale din Arad și Caransebeș, enunță în conformitate cu propunerea comisiunii următorul conclud: — membrii comitetului parochial, precum și ai comitetului și sinodului protopresviteral, cari absentează de două ori după olaltă dela sedință, fără a-și justifica absentarea; se consideră, că și-au depus mandatul și-și perd dreptul pasiv de alegere pentru periodul actual și pentru cel următoriu.

În cazuri de aceste forul competente este consistoriul eparchial, căruia în 15 zile are să i se arete cazul din partea presiului respectivei corporațiuni.

În legătură cu acestea sinoadele parochiale și protopresviterale se autorisează cu începutul periodului următoriu a alege în comitetele parochiale și protopresviterale în număr de jumătate și membri su-

plenți cu cari să se poată numai de cât reintregi locurile vacante.

Tot acelaș raportor relativ la raportul consistoriului mitropolitan în obiectul înființării unui post de *comptabil* pe lângă acel consistoriu — și la propunerea comisiunii congresul decide: — Raportul consistoriului mitropolitan se ia spre scire cu adausul, că atunci, când administrarea fundațiunii „Gozsdu“ se va transpune la centrul mitropoliei, cestiunea postului de comptabil conform recerințelor de atunci, se va suleva eventual de nou.

Raportul consistoriului mitropolitan în privința elaborării unui proiect de normativ în meritul regulării dreptului de *apelațiuni*,

Conform propunerii comisiunii: — Se ia spre scire.

La ordinea zilei se pune raportul comisiunii bisericesci, care prin referințele seu Dr. George Popoviciu referează asupra propunerii sinodului eparchial din Caransebeș în obiectul măsurilor pentru împedecarea *convețuirilor nelegiuite*. Comisiunea propune:

„Luând la cunoscință măsurile consistoriului mitropolitan făcute în repetite rânduri la guvernul țării, dar deoare-ce n'a urmat rezoluțiunea așteptată, având în vedere lățirea și urmările stricăcioase ale acestui rău soțial de astă dată să se soliciteze prin măritul congres respunsul așteptat cu atât mai vârtos, că în această direcțiune sântem sprijiniți și din partea celorlalte confesiuni din țeară.

Nic. Zigre propune ca să nu se facă cătră guvern solicitarea, dar să se deie îndrumări cătră propriile organe, cari se vor afla de necesare din partea consistoriului mitropolitan, ear la propunerea Prea S. Sala D-lui Episcop Ioan Mețian, congresul ia următoriu conclud:

Congresul ia la cunoscință pașii făcuți de consistoriul mitropolitan în repetite rânduri la guvernul țării, dar fiind-că rezoluțiune în acest obiect n'a urmat și acest rău soțial încă nu e delăturat, consistoriul mitropolitan se însărcinează a întrevini de nou la guvern ca să îndrume organele administrative subalterne pentru sprijinirea organelor noastre bisericesci la stîrpirea răului; de altă parte însă, să se însărcineze și organele noastre bisericesci a întreprinde și din parte-le toți pașii de lipsă pentru delăturarea răului.

În obiectul *interpretării* §-lui 6. din Statutul organic reclamate de sinodul eparchial din Arad, comisiunea bisericească propune, cumcă toate actele în cauză, aparținătoare de comisiunea organizatoare să se predee acesteia.

La propunerea deputatului Parteniu Cosma se decide: — Comisiunea bisericească se îndrumă a intra în meritul cauzei și a veni cu propunere meritatorie.

Tot acelaș referinte raportează relativ la reprezentațiunea consistoriului din Oradea-Mare, pentru

delăturarea regulamentului votat de sinodul eparchial aradan sub Nrul 99. ex 1887. în cestiunea esamenului de *calificăciune* a candidaților de preoție.

În conformitate cu propunerea comisiei: — Această reprezentațiune se transpune pe calea consistoriului mitropolitan la sinodul eparchial aradan ca să se pronunțe asupra incidentului din care și-a luat motivele, de cari a fost condus la votarea regulamentului de sub întrebare.

Fiind timpul înaintat, presidiul anunță proxima ședință pe mâine la 10 oare înainte de amiază și încheie ședința de astăzi.

(După „Telegraful Român“.)

I g i e n ă .

Câteva reguli igienice pentru vedere.

Si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti; si non, his utere mecum.

Horatius.*)

Unul din organele cele mai principale ale omului este organul vederii, de aceea dar acest organ, atât de important trebuie bine îngrijit; omul fără vedere este ca și cum n'ar exista.

Vederea se face cunoscută simțului creierilor prin ochi, organ ce reprezintă cel mai admirabil instrument optic.

Pentru-ca vederea să se exercite, ca să poată deosebi forma obiectelor, colorile, numărul și distanța lor, este foarte necesarie lumina, fără ajutorul căreia nu se poate distinge nimica. Modificatorul natural al ochiului este dar lumina.

Lumina prea vie este vătămătoare vederii, de aceea dar se cere a evita o asemenea lumină și a nu privi direct în fața, căci dă naștere la orbire. În climatele tropice, unde lumina soarelui este prea vie, aceea atacă într'un mod foarte mare vederea, de aceea dar în aceste climate se ivesc o mulțime de boale de ochi.

Lumina soarelui se înlocuiește în absența sa prin lumina artificială, ca lumina provenită de la luminări, de la gazul petrolu, de la gazul fluid, sau de la lumina electrică.

Acțiunea luminei artificiale asupra ochilor este foarte obositoare. De aceea vine slăbirea ochilor prin multa cetire și scriere noaptea la luminare. Silița de a sta noaptea la luminare mai mult decât pot suferi ochii, produce o adunătură mare de sânge, care apăsând asupra nervului optic slăbește sau paralizează vederea.

Pentru a nu osteni prea mult vederea și fiind nevoiți a citi sau scrie la luminare noaptea, trebuie ca lumina să vină de la o lampă, care este spânzurată în plafonul camerei, pentru că astfel se tri-

*) De scrii ceva mai bun decât acestea, liber împărtășește; ear de nu, întrebuințează acestea cu mine. Horațiu.

meată o lumină difuză, eară nu orizontală, cum este când lampa sau luminarea stă alături cu persoana care scrie sau cetesc.

Vor evita mai cu seamă copiii de a ceti sau scrie de aproape, căci prin aceasta se poate da naștere la dureri de cap, la dureri de ochi și poate chiar să devină miopi (cu vedere scurtă).

Asemenea celor ce cetesc la luminare li-se obosesc ochii mai cu seamă când lumina este insuficientă (neîndestulitoare), și de aceea li-se provoacă congestiuni de sânge la ochi și în urmă li-se produce slăbirea vederilor.

Trebuie dar a ceti și a scrie întrerupând din când în când, adecă a sta și a se mai uita la obiecte întunecoase pentru a mai repausa ochii.

Omul este în general născut cu vedere bună și făcut de a vedea obiectele de departe. Tăranii și vânătorii au arare-ori vedere scurtă; dar școlarii, fiind siliți a ceti și a scrie de aproape, li se slăbesc vederile și devin miopi.

Defectele vederii sunt de două feluri: *presbiția* (vederea departe) și *miopia* (vederea scurtă) și în aceste cazuri de multe ori este trebuință de ochelari.

Condițiunile, ce trebuie să întrunească niște ochelari buni sunt: să fie rotunzi, de cristal, limpezi, incolori și să nu aibă nici un punct pe ei. Ochelari albaștri sunt care repausează mai bine ochii.

Oamenii presbiți, care văd mai bine de departe decât de aproape, trebuie să se exerciteze vederea privind de aproape și de departe pentru a-și aduce vederea earăși în stare normală. La fie-care jumătate de oră să se odihnească vederea uitându-se la obiecte întunecate. Trebuie a lua ochelari potriviți cu puterea vederii și a-i schimba după modificarea ce vor simți.

Miopia este o stare de boală, deoarece presbiția este o fasă vizuală a etății. În genere dar miopia este din naștere.

La etatea de 15 până la 18 ani se declară miopia; până la această etate omul nu are cunoștință de starea ochilor săi. Miopia câștigată mai târziu din cauză de boală, vine din slăbirea retinei. În ori-ce caz miopia trebuie să se caute a pune ochelari cât mai târziu; apoi dacă vor pune ochelari trebuie să aleagă numerele cele mai slabe. În genere miopia trebuie să poarte ochelari cu Nr. 24., 16 sau 14. și ori în ce caz să nu treacă peste Nr. 10. Cel mai bun ochelari sunt aceia, cu care miopia pot ceti la o depărtare de 15 până la 20 de palme fără a-și osteni ochii. Numărul ochelarilor nu trebuie să se schimbe repede, căci este foarte vătămătoriu vederii.

Sichel zice că: la miopia câștigată trebuie a se spăla cu apă rece și a purta ochelari convexi.

În general este bine de a evita pe cât se poate de a purta ochelari, căci ochii se deprind leneși și vederea se scurtă gradat și mult mai repede decât dacă nu se folosesc ochelari.

Spre a conserva (a păstra) vederea igiena în general prescrie a sta sau a face mișcare în aer curat, a se feri de aer cald sau sec, de frig, de umezeală și de beuturi spiritoase.

Somnul prea mult ori prea puțin produce boale de ochi; trebuie deci a dormi regulat 6—7 oare pe noapte, pentru a avea ochi sănătoși.

București.

Dr. Em. Elefterescu.

Lăcomia mănă omenia.

(Povesté.)

A fost odată ca nici odată. A fost odată în timpurile vechi, un moșneag și o babă. Și erau ei așa de săraci că n'aveau nici după ce bea apă, dar nici apa n'aveau în ce o pune, nici unde să pună vasul cu apă — povestea românului: „n'aveau nici casă nici masă“. Își aleseseră și ei o poeniță în marginea unei păduri și acolo își petreceau vieța lor amărită.

Într'o zi baba chinuită de foame mai reu ca ori-când zise moșneagului:

— Bine moșnege, ce așteptăm noi mură'n gură? căci găina și ea scurmă de se nutrește; de ce se nu scurmăm și noi că tot ni-am agonisi măcar pâinea de toate zilele; căci scii că este o vorbă: „dacă nu ploauă, măcar picură“.

— Că bine zici tu măi babă! dar, de ce se ne apucăm noi tocmai acum la timp de bătrânețe?

— Apoi de moșnege. Eu zic să împrumuți un topor din sat și să te duci să tai lemne pe la cea și pe la celalalt și eacă câștigi părăluțe.

Cum zise baba așa și făcu moșneagul, apoi înșfăcă toporul de coadă și plecă prin pădure. Mergând el așa cu capul plecat îi veni în gând că mai bine ar tăia din pădure rămurele tinere și împletind coșuri din ele, ar câștiga mai mulți bani. Și cum mergea el așa gândindu-se, numai se pomenesce dinaintea unui alun tiner. Atunci rădică toporul și se pregăti a-l despoia de ramuri; dar alunul zise:

— Moșule, moșule! fie-ți milă de tinerețele mele și nu-mi lua vieța că mult bine ți-oiu prinde și eu.

— Și ce bine poți să-mi faci tu, alunule?

— Să te scot din sărăcia ta.

— Și cum?

— Du-te în cutere oraș că se alege acuma un prefect și cum te-or vedea pe tine au să te aleagă prefect.

Mošneagul lăsă alunul în pace și plecă în orașul spus de alun. Când îl văzură oamenii îl și aleseră prefect. Moșneagul nici nu mai scia dacă calcă pe pământ de bucurie, când se văzu prefect. Își aduse și baba lângă sine și duceau o vieță cum nici nu visăseră. În fine moșneagul era cât se poate de mulțumit de norocul ce dedese peste el; baba însă

nu. Ea voia acum să fie mai mare și într'una din zile zise moșneagului:

— Moșnege! alunul cela care te-a făcut prefect, poate să te facă și mai mult. Iea toporul, du-te la el și fă-te că-l tai, doară te-o dăruie cu vre-un dar și mai mare, că eu m'am săturat să fiu numai prefectoriță.

— Ei măi babă, ce grăesci tu! dar mai mare eram când muriam de foame? Eu unul mă mulțumesc cu cât mi-a dat și nu-mi trebuie mai mult. Dar dacă se supără alunul, și ne ica și ce ni-a dat? că scii că este o vorbă: „cine se lăcomesce la mult, pierde și puținul ce-l are“.

Baba însă o ținea pe a ei, și moșneagul văzând, că-i face zile fripte, luă toporul și se duse la alun. Alunul ear zise:

— Moșule, moșule! de ce vrei să mă tai? Mult bine ți-am prins și ți-oiu mai prinde, dacă nu m-ii tăia.

— Și ce bine alunule?

— Du-te în cutare oraș că acolo se alege un ministru și cum te-or vedea, pe tine te aleg.

În fine ajunge moșneagul și ministru, dar baba tot voia mai mare să fie și ear zise moșneagului:

— Moșnege! du-te la alun și-i spune să te facă împărat.

Mošneagul n'avu în cotro și se duse ear la alun care-i zise:

— Moșule, moșule! mult bine ți-am prins și ți-oiu prinde încă. Du-te în cutare țeară că a murit împăratul și cum te-o vedea poporul o să te aleagă împărat.

Pleacă moșneagul și cu baba și se fac și împărați; însă ambițiunea babei era prea lungă și nu se sfârșise încă. Ea nu se uita înapoi să vadă de unde plecase și unde era acum, ci tot înainte căuta și se gândea ce să se mai facă ca să fie mai mare și de cât împărăteasă. Așa că într'o zi numai se pomenesce moșneagul cu baba, că-l trimite ear la alun.

— Dar ce mai vrei babo? Tot nu te-ai mai săturat de mărire?

— Nu moșnege. Du-te la alun și cere-i să te facă pe tine Dumnezeu și pe mine Dumnezeiasă. Ai să vezi moșneag prost ce ești că alunul ne face și Dumnezel.

— Tacă babă! Ce, ai înbunit? Ai îmbătrânit sermană și ți-a cam sărit din cele doage. Ai ajuns în mintea copiilor — povestea vorbeii. — Apoi dacă oiu mai cere și asta, alunul să scii că se supără și rău scrie de noi pe urmă.

— Ba nu moșnege n'am înbunit. Ascultă ce-ți zic eu și pleacă la alun.

— Ba eu nu mă mai duc.

— Ba să te duci.

Dacă văzu și văzu moșneagul că nu mai poate scăpa de cicăliturile babei, se duse la alun și când acesta îl întrebă: ce mai vrei? el respunse:

— Să mă faci pe mine Dumnezeu și pe babă Dumnezeiasă.

— Apoi moșule, zise alunul, nemulțămitoriului i se iea darul și de acum am să vă blastem.

— Vai de mine, zise moșneagul, fie-ți milă de bătrânețele mele și nu mă nenoroci, că eu nu-s vinovat; ci baba nu se mai mulțămesc și m'a tot îndemnat să vin aici. Eu m'am mulțămit cu ce mi-ai dat întâiu.

— Ba nu moșule! eu am să vă blastem. Fiindcă tu nu ești vinovat decât că te-ai uitat la gura cea păcătoasă a babei, să te faci „cuc“ și cine te-o auzi cântând să se închine la tine; ear baba ta „pupăza“ să se facă și să fugă de ochii lumei, și cine o vedea-o să scuipe după ea.

Și de atunci se închină oamenii, când aud cântând *cucul*; ear când ved *pupăza*, scupă.

Dela Lohan.

Huși, 29. Octombrie 1891.

(După „Românul“.)

Noul patriarh ecumenic.

În 27. Octombrie v. s'a efeptuit la Constantinople alegerea noului patriarh ecumenic. Dintre cei trei candidați: metropoliții dela Nicopoli, Metalin și Velegradon, cari au avut maiortitatea necesară de voturi, Sântul Sinod compus din 12 membri a ales cu unanimitate de patriarh pe mitropolitul de Nicopoli.

Noul patriarh ecumenic *Neofit Pappaconstantinu* s'a născut la 1232. Kupkeny. Primele sale studii le făcu în manăstirea dela Kossifinissa, cari le complectă apoi la școala comunală din Alistrati. Urmă apoi școala teologică din Halki, după obsolvarea căreia primi direcțiunea școalei comunale din Alistrati. La 1853. diaconul Neofit fu numit secretariu al mitropolitului de Amassia, Sofroniu, ear mai în urmă reîntors la Constantinople ca secretariu al mitropolitului Ierotheiu. Din economiile ce le făcu în câți-va ani, el se duse apoi spre a se perfecționa în studii la München în Germania, de unde după trei ani se reîntoarse la Constantinople.

Reîntors aci în 1868 fu numit episcop, ear la 1872 ca recompensă pentru zelul și abnegațiunea sa, mitropolit de Philipopole. La 1878. pe timpul vacanței scaunului ecumenic, mitropolitul Neofit fu desemnat de candidat; primi însă numai 42 de voturi, contra 44 date lui Ioachim III. La 1880. fu strămutat la mitropolia de Andrianopole, unde rămase până la 1884. În urma unor divergențe de păreri ce le avu cu reposatul patriarh Ioachim IV., el demisionă și se retrase la Muntele Athos. Aici petrecu el până la 1887., când la stăruința patriarhului fu însărcinat cu supravegherea intereselor bisericesci la Monastir, de unde în Iuliu a. tr. i se încredință scaunul mitropolitan din Nicopole. În acest interval murind patriarhul Dionisie V., mitropolitul Neofit fu recunoscut de către maiortitatea demnitarilor bisericesci, ca cel mai vrednic de a ocupa tronul patriarhal.

Cu toate aceste însușiri laudaile ale noului patriarh ecumenic Românii din Macedonia au suferit multe și mari asupriiri din partea lui pe timpul cât a fost arhiepiscop al Pelagoniei, adecă al eparchiei orașului Bitolia. Românii macedoneni adecă în urma unei rezoluțiuni a Sultanului aveau toată libertatea de a folosi limba românească în bisericile lor, eară arhiepiscopul Neofitos în 21. Iulie a. c. veni la Terr-nova cu o companie de soldați sub ordinul unui bimboș (maior), încungiură biserica și opri poporul de a se ruga lui Dumnezeu în limba românească.

Căre va fi de aci nainte linia de conduită a noului patriarh, vom vedea.

Adunarea generală a Comunității de avere.

După programul publicat în numărul precedent al foaiei noastre adunarea generală a Comunității de avere s'a ținut Mercuri în 13/25. I. c. sub președința d-lui vicepreședinte *Ilie Curescu* și în prezența Ilustrității Sale d-lui comisariu guvernial *Emerich de Jakobffy*; ea a decurs în perfectă ordine primindu-se toate propunerile comitetului cu unanimitate afară de buget, la care un membru a făcut propunerea, ca să se remită comitetului spre a-l compune într'altă formă: dar după ce i se dovedi că bugetul este compus în forma corespunzătoare prescrisă de lege, de sfieală era pe aci se nu voteze nici densusul pentru propunerea sa, și așa bugetul se primi cu toate voturile afară de al membrului Filip Iacob Müller, carele de altcum nu este dintre cei împăduriți sau îndreptățiți.

Sensație au produs două arētări făcute în contra notarilor comunali *Andreiu Peșteanu* din Cornea și *Iosif Popovicu* din Teregova, cari agitează întră popor pentru desființarea comunității de avere. Adunarea generală cu privire la acestia a decis ca să se ceară dela oficiul de vicecomite pedepsirea lor pentru agitare în contra unei instițiunî legale.

Instrucțiune practică

despre purtarea socoților și administrarea averilor bisericesci,

de TRAIAN BARZU.

(Urmare.)

Inventariul.

Regulă. În inventariu se petrece întreaga avere nemiscătoare și miscătoare a bisericii, după exemplele arătate la protocolul principal.

Observări.

Din socoata despre averea în bani a bisericii, incheiată la fi-neș anului, putem cunoasce numai averea în bani; ear din socoata despre naturale putem cunoasce numai averea ce o represintă naturalele bisericii: deoarece însă averea bisericii afară de bani și naturale mai constă și din realități, requisite și ornate ș. a. urmează, că dacă voim a cunoasce starea întregii averi, trebuie să se mai poarte un protocol în care se petrece întreaga avere a bisericii, fie aceea miscătoare sau nemiscătoare. Acest protocol se numesce *inventariu*.

Inventariul este prin urmare cel mai însemnat document la o socoată cu care se-și încheie socoata.

Partea a II-a.

Despre administrarea și controla averilor bisericesci.

1. Averile parohiilor se administrează în conformitate cu statutele și ordinațiunile autorităților bisericesci mai înalte. Deci aici se va tracta numai despre principiile generale.

2. Fie-care parohie trebuie să-și aibă o casă de fier, în care își păstrează banii gata și toate documentele, cari se referesc la averea bisericii.

3. Despre starea fondurilor bisericesci trebuie să se poarte în tot anul socoată. Și deoarece prosperarea averilor bisericesci atârână mult dela modul cum se poartă socoteala bisericii, de aceea autoritățile bisericesci mai înalte trebuie să poarte o deosebită grijă, ca să pună la dispoziția organelor dela parohii, chemate să administreze averile bisericesci, formulare bune de socoteli, care să se potrivească pentru toate împrejurările și care să se poată controla cu înlesnire. Apoi purtarea socotelilor trebuie să se concreadă numai la indivizi, cari au calificăciunea recerută.

Fruptificarea banilor bisericesci.

4. Prosperarea averilor bisericesci depinde mult și dela modul cum se fructifică banii fondurilor bisericesci. Cu privire la fructificarea banilor bisericesci trebuie două lucruri să avem în vedere și anume: a) siguranța, b) venitul.

Nici odată însă să nu rîvnim la câștiguri mari pe conta siguranței.

5. Banii fondurilor bisericesci se pot eloca:

- a) în realități;
- b) în obligațiuni de stat;
- c) în înscrisuri fonciare;
- d) la privați ca împrumuturi pe lîngă obligațiuni;
- e) în casse de păstrare.

Realitățile.

6. Întră realități trebuie să avem în vedere pe acelea, care sînt mai puțin espuse devalvării prețurilor, precum este pămîntul.

Pămîntul și pentru aceea trebuie preferit altor realități, fiind-că el nu este espus ruinării și se și poate mai ușor esarenda, decât alte realități.

Cu deosebire în timpul de față, nu se poate recomanda din destul comunelor bisericesci, ca să-și investeze banii lor în pămînturi și acesta din motivul că, fiind economii nostri peste măsură îngreunați cu felurite dări și cu alte datorii private, moșiile lor se vind la licitațiune cu grămada și adeseori pe sume bagatele.

Să poate deci prevedea cu siguranță, că starea aceasta, aproape de ne mai suportat pentru economii, are să se schimbe și într'un viitoriu nu tocmai în-

depărtat. De altă parte crescînd din an în an populațiunea, prețul pămînturilor nu numai că nu are să scadă în viitoriu, ci după toată probabilitatea el va crește într'o măsură mare; prin urmare bisericile investind banii lor în pămînturi, nu numai că vor trage după capitalele lor un venit sigur, ci însuși capitalul investit va crește cu timpul.

Mai departe și considerațiunile bisericesci mai înalte încă pledează pentru cumpărare de pămînturi pe sama comunelor noastre bisericesci. Căci dacă biserica va suferi cu nepăsare, ca credincioșii ei să fie prin străini scoși din vetrele lor strămoșesci, atunci ruina bisericii e întrebare de un timp scurt.

Obligațiunile de stat.

7. Obligațiunile de stat încă sînt potrivite pentru elocarea de capitale bisericesci, fiind-că ele de regulă aduc interese sigure și se pot lesne administra.

8. Sub obligațiuni de stat sînt a se înțelege hărțile ce le emite statul din timp în timp despre sumele, pe care el le-a luat ca împrumut și în care hărțile statul se dechiară, că pentru suma împrumutată solvesce creditorului, respective posesorului obligațiunei în tot anul anumite interese.

9. Contragerea împrumuturilor de stat se face așa, că despre suma, pe care statul voesce a o lua ca împrumut, să fac mai multe obligațiuni în felurite mărimi, dela 100 fl. în sus, apoi obligațiunile acestea se scot la vinzare. Cei-ce voesc a-și fructifica banii cumpără obligațiunile de stat la bursă (tîrg) și pe această cale statul devine la banii de care are trebuință.

10. Cel ce are obligațiuni de stat și voesce a preface aceste obligațiuni în bani, n'are a face altceva, decât a trimite obligațiunile de stat la vre-un institut de bani, care apoi pentru o provisiune (remunerațiune) mică, le vinde la bursă, altor capitaliști, cari au trebuințe de aceste obligațiuni. Astfelu obligațiunile de stat se pot vinde și cumpăra la bursă ori și când.

11. Interesele pentru obligațiunile de stat se plătesc de regulă de două ori în an și se pot rădica prin posesorul obligațiunii, la ori-care oficiu de dare din țeară, prezentând acolo quitanțele (cupoanele), care se află alăturate la obligațiune pentru mai mulți ani; ear dacă aceste cupoane s'au gătat, la cererea documentată, se estradau altele.

12. Noi deosebim două soiuri de împrumuturi de stat. Un soi este acela, când statul atunci, când contrage împrumutul și estradă obligațiunile nu se deobligă că până la un anumit termen respălătesc împrumutul, ci numai la aceea, că posesorului obligațiunei de stat îi solvesce în tot anul interesele (rentă anuală), care stă în proporțiune cu suma împrumutată. Aceste obligațiuni se și numesc „rente”.

Alt soi de împrumuturi de stat este acela, când statul se deobligă, că până la un anumit ter-

min rescumpără obligațiunile. În cazul acesta statul în fie-care an amortisează din împrumutul seu o sumă oare-care.

13. Amortizarea împrumuturilor de stat se face așa, că statul în tot anul rescumpără o sumă oare-care din obligațiunile ce vin a se amortiza așa, că până la termenul fixat în obligațiuni toate obligațiunile le rescumpără.

14. Asupra acelei întrebări, că care obligațiuni vin a se rescumpăra mai înainte, decide soarta.

Numerii trași la soarte se publică apoi în foii, ear posesorii obligațiunilor de stat trase la soarte, trebuie să le prezenteze la cassa statului spre a-și primi prețul lor. Căci din ziua tragerii numărului unei obligațiuni, posesorul ei numai are drept la interese.

Deoarece însă la oficiile de dare nu se poartă în evidență numerii obligațiunilor trase, de aceea ele plătesc și mai departe interesele după acele obligațiuni. După ce însă cupoanele cu care se ridică interesele se gată și posesorul obligațiunilor de stat cere alte cupoane, sau și înainte de aceasta, dacă el trimite obligațiunea trasă la bursă spre vindere, atunci negreșit se descopere, că obligațiunea deja e trasă.

În astfelu de cazuri apoi erariul își detrage din valoarea obligațiunei toate interesele, câte le-au solvit creditorului său, începând dela ziua când s'au tras obligațiunea, ear creditorul primesce numai restul.

15. Din cele mai sus arătate se poate vedea, că posesorii unor astfelu de obligațiuni de stat au să fie cu multă băgare de samă la fie-care tragere și îndată ce se conving că vre-o obligațiune de a lor s'au tras, negreșit să prezenteze obligațiunea trasă la cassa centrală a statului spre a o rescumpăra, ceea ce se poate face mai cu înlesnire prin mijlocirea vre-unui institut de bani.

Deoarece însă dela organele din parochii, încredințate cu administrarea averilor bisericesci, nu se poate aștepta, ca ele se țină în evidență tragerile obligațiunilor de stat, de aceea nici nu e de recomandat, ca comunele bisericesci să-și elocize capitalele lor în astfelu de obligațiuni.

Numai așa numitele „Rente“ se pot recomanda comunelor noastre bisericesci spre elocare de capitale, căci acestea nu se trag nici când.

16. Se vedem acum, că ce siguranță ne ofer obligațiunile de stat.

Ca obligațiunile de stat să se poată numi sigure, se recer două lucruri: a) ca statul să fie în stare de a-și împlini datorințele sale față de creditorii sei, adică ca el să poată plăti regulat interesele precum și capitalul la termenul stipulat în obligațiune. b) ca viitorul statutului să fie asigurat. Aceste două recerințe atârnă dela modul cum este guvernată țeara și dela starca materială a supușilor ei. Obligațiunile unui stat bine guvernat și

cu supuși avuți și mulțamiți, se pot numi sigure; ear obligațiunile unui stat rău guvernat, unde supușii sunt rău tractați, — sunt cele mai nesigure, mai nesigure decât și obligațiunile privaților.

(Va urma.)

Varietăți.

Prea Sântia Sa D. Episcop diecesan, Nicolae Popea, a sosit acasă erii Sâmbătă seara.

Căsătorie în familia domnitoare. În 7/19. Noemvrie s'a celebrat în capela palatului din Viena căsătoria archiducesei *Luisa Antoinette Maria*, cu principele *duce Frideric August de Saxonia*. Ceremonia religioasă a săvârșit-o cardinalul Dr. Gruscha în prezența împăratului Francisc Iosif, a regelui Saxoniei, a archiducilor, adjutanților și a suitei sale. După îndeplinirea ceremoniei, s'a dat un prânz de gală cu ocaziunea căruia Maiestatea Sa Monarchul țină un toast. După aceea s'a dat o reprezentațiune de gală în operă.

Mulțamită. Consistoriul diecesan în ședința senatului bisericesc ținută la 6. Noemvrie a. c. și-a exprimat mulțamita sa preotului *Iosif Olariu din Sarazani*, protopresviteratul Făgetului, pentru că dânsul a zugrăvit pe spesele sale proprii s. altariu și templa sântei biserici de acolo, cari spese s'au urcat la suma de 100 fl. v. a.

Tempestate. Cursul timpului de vre-o două săptămâni încoaci pare că a dat mai mult spre vară decât spre eamnă, așa de cald este; și ca să nu se mai îndoească nimenea despre aceasta, Vineri în 15/27. l. c. dimineața după 6 oare, pe lângă o ploaie mare și caldă, începură fulgerile, tunetele și trăsnetele, care ținură aproape două oare. În giur de Caransebeș a trăsmit de vre-o patru ori.

O comoară în Dunăre. În decursul lucrărilor de spargere la Poarta de fer nisce lucrători au dat peste o grămadă de monete de argint, mai ales taleri de pe timpul lui Leopold I. cari provin probabil dela vre-o corabie cufundată.

Monetele, cari au umplut o ladă maricică, s'au transportat la Orșova. Autoritățile sârbesci însă reclamă comoara, zicând că locul, unde s'a găsit, e mai aproape de termurele sârbesc decât de al nostru.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română din **Glamna-Română** protopresbiteratul Făgetului se escrie de nou concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 320 fl. v. a.
2. Spese de scripturistică 6 fl. v. a.
3. Pentru conferințele învățătoresci 8 fl. v. a.
4. Pentru curatorat 6 fl. v. a.
5. 40 metri de lemne, aduse în curtea școalei, pentru învățătoriu și pentru școală.
6. Locuință liberă cu o grădină intravilană și alta estravilană.

7. Doauă jugere de pământ de livadă care fiind date spre tîrsire, vor deveni în folosința învățătorului numai dela anul 1895.

Doritorii de ocupa acest post au a-și subșterne recursele, instruate conform statutului organic și regulamentul pentru organizarea învățămîntului, adresate comitetului parochial din Glamna-Română, la oficiul protopresbiter al Făgetului până la terminul deschis.

Cunoscătorii de musica vocală și instrumentală vor fi preferiți.

Comitetul parochial dorește ca recurenții să se prezinte în vre-o Duminecă sau sîrbătoare în sînta biserică, dar nu în ziua de alegere.

Glamna-Română, din ședința comitetului parochial, ținută la 22 Septembrie 1891.

[63] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: Sebastian Olariu protopresbiter tractual.

Concurs.

Se scrie concurs pentru întregirea definitivă a postului de învățătoriu, dela școala gr. or. română din *Srediștea-Mică*, pre ziua de alegere **8/20 Decembrie** a. c., pre lângă următoarele emolumente :

1. Salariu anual 300 fl.
2. 16 metri cubici de lemne din care se încălzesc și școala.
3. Doauă jugere de pământ arătoriu.
4. 5 fl. pașal de scripturistică.
5. 10 fl. pașal de conferințe.
6. 5. pentru curățirea salei de învățămînt.
7. Dela fie-care înmormîntare unde va fi poftit 50 cr.
8. Quartir grătit cu grădină de legume.

Doritorii de a ocupa acest post își vor înainta recursele instruate conform recerînțelor legale, la adresa Prea Onoratului Domn Ioan Popoviciu protopresbiter în Mercsina, poșta Varadia, până în ziua alegerii.

Recurenții se vor înfățișa, însă numai odată în vre-o Duminecă sau sîrbătoare în sînta biserică. Cei-ce se vor prezenta mai de multe ori în comună, vor fi eschiși din candidare, excepțiune făcîndu-se cu învățătoriu substituit local.

Srediștea-Mică, în 29 Septembrie 1891.

[64] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine Ioan Popoviciu ppviter tractual.

Licitațiune minuendă.

Pe basa încuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan ddto 17/29 August a. c. Nrul 2291 S. se scrie li-

citațiune minuendă pentru edificarea de nou a școalei confesionale gr. or. rom. din *Macedonia*, protopresbiteratul Ciacovei, cu prețul esclamării de 2240 fl. 03 cr. v. a. în care sumă se compută și tot materialul cuviincios.

Planul și specificațiunile se pot vedea în fie-care zi la președintele comitetului parochial.

Licitațiune minuendă se va ținea Joi în 28 Noembrie (10 Decembrie) a. c. la 10 oare nainte de amiază în *Macedonia*.

Întreprinzătorii, cari dorește a primi acest lucru sunt invitați a se prezenta în această zi în comună, unde li se vor face cunoscute condițiunile acestei lucrări și la începutul licitațiunii vor depune un vadiu de 10% în bani sau obligațiuni de stat, care vadiu în cazul primirii lucrului va rămînea depus în lada bisericii până la finirea și colaudarea lucrului îndeplinit.

Resultatul licitațiunii intră în putere de drept numai după aprobarea lui din partea Ven. Consistoriului diecesan al Caransebeșului.

Macedonia, din ședința comitetului parochial ținută la 20 Octombrie 1891.

[65] 2—3

Simeon Miloș,

inv. și preș. com. parochial.

Moise Babescu,

not. comitetului parochial.

Concurs.

Pe baza ordinăciunii Venerabilului Consistoriu diecesan ddto 18. Iuliu 1891. Nr. 2052 B. se scrie concurs pentru întregirea definitivă a postului de paroch în parochia de clasa a III. *Topleț cu filia Bîrza*, protopresbiteratul Mehadiiei, cu termen de recurgere de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecesană”.

Emolumentele sînt:

1. Salariul în bani gata 252 fl. v. a.
2. O sesiune parochială necompletă avînd a primi pentru complexul espropriat desdaunarea de 12 fl. 50 cr. la an.
3. Cortel și grădină de legumi în natură.
4. Taxele stolare dela cununii și cetirea evangeliștilor la morți.

Cei-ce dorește a ocupa acest post sînt poftiți a-și trimite recursele. instruate după recerînțele statutului organic și a regulamentul pentru parochii, adresate comitetului parochial, — Prea Onoratului Oficiu protopresbiter al Mehadiiei, în Orșova, și cu observarea dispozițiunii ș-lui 18 din suscitatul regulament să se prezenteze în sînta biserică în vre-o Duminecă sau sîrbătoare.

Topleț, în 4 Noembrie 1891.

[66] 2—3

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: Mihail Popoviciu, protopresbiter.

